

Galtza motzetan

3

gurasoak
Heziz

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Egaña (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Pedagogi diseinua:	Begoña Martinez (HABEko teknikaria) Sabin Zabala (HABEko teknikaria)
Errealizazio didaktikoa:	Xabier Elortza (HABEko teknikaria) Alex Mungia (HABEko teknikaria)
Ikastunitatearen egilea:	Jokin Nazabal (Hernaniko udal-euskaltegia)
Errealizazioa:	Juan Miguel Gutierrez (HABEko teknikaria)
Irudia eta diseinu grafikoa:	Aitor Amutxastegi (HABEko teknikaria) Sabin Arzelus (HABEko teknikaria)
Idazkariak:	Mertxe Salegi (HABEko idazkaria) Beatriz Iturrioz (HABEko idazkaria)

© HABE 2001. ISBN 84-95827-09-3 (liburuxka honena)

© HABE 2001. ISBN 84-95827-02-6 (sail osoarena)

Legezko gordailua: SS-906/01

Inprimaketa: **gertu**. oñati. tfnoa: 943 78 33 09. gertu@telefonica.net

HABE erakundeak eskerrak ematen dizkio Hernaniko udal-euskaltegiari materialgintza-proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duen borondateagatik.

Halaber, esker ona luzatu nahi die euskalduntze-alfabetatzegintzan diharduten euskaltegi guztiei, beren esperientzia eta ekarpena baliagarri izan direlako.

Diseinua, maketazioa eta marrazkiak: **eragin** | www.eragin.com

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei, hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako:

Donostiako IKASBIDE ikastola eta, bereziki, Nekane Mendi irakaslea (argazkiak).

"Bihotz ondoko sekretuak" filma. Montxo Armendariz.

"Corina, Corina" filma. Jessie Nelson.

Alemaniko umeek ordenagailua eraman beharko dute eskolara. AIZU aldizkaria, 250. alea.

Eskola esklaboak sortzeko da. Arantxa Iraola. Euskaldunon Egunkaria. 2000-11-02.

Komenigarria da hiru urteko haurrak eskolatzea. Haritz Gallastegi. Euskaldunon Egunkaria. 2000-05-21.

Ameriketako Estatu Batuak: eskola etxean. J. Archer. Unesco Albistaria. 2001-02-20.

Galtza motzetan

3

gurasoak
Heziz

AURKIBIDEA

1. SARRERA

1. Lan-egitasmoa	6
2. Ikastunitatearen ibilbidea	7

2. ATAZAK

A. ataza: Eskola txikia	8
B. ataza: Litxarrerorik ez eskolan!	17
C. ataza: Txikiak eskolan	26

3. MATERIAL OSAGARRIAK

A. Oharrak	33
B. Eskolara, zertarako?	36

4. AUTOEBALUAZIO-ORRIA	40
------------------------	----

1. LAN-EGITASMOA

Unitate honetako ardatza eskola izango dugu. Hasteko, gure haur-garaiko eskolak gogoratuko ditugu, eta ordutik hona eskola zenbat aldatu den ikusiko dugu. Ondoren, eskolatik bidaltzen dizkiguten hainbat arau ikusiko ditugu, eta arau horietako batzuen gaia jorratuko, hots, litxarreriena. Arauak arau, azkenik, eskolara joatearen beharraz egingo dugu gogoeta: eskola ez ote da esklaboak sortzeko?

Horrela, bada, helburu nagusia izango da eskolaren gaineko gaietan trebatzea, entzuteko, irakurtzeko eta gutxieneko zehaztasunez mintzatzeko.

Lehendabizi, **A ATAZAN**, umetako eskola eta gaur egungoa alderatuko dituzue.

B ATAZAN, berriz, litxarreriak jateko ohiturei buruz jardungo duzue.

Gero, **C ATAZAN**, haurrak eskolaratzeaz aditu batzuek dituzten iritzia jaso, eta gai horren gainean gogoeta egingo duzue.

Bestalde, **MATERIAL OSAGARRIETAN** zera aurkituko duzue:

- **OHARRAK** izeneko atazan eskolako hainbat ohar identifikatu eta bertatik beharrezko informazioa aterako duzue.
- **ESKOLARA, ZERTARAKO?** atazan, aldiz, artikuluko bateko informazioa aterako duzue, bai ideia nagusia, bai xehetasunak, gero horren gainean iritzia eman ahal izateko.

2. IKASTUNITATEAREN IBILBIDEA

1. SARRERA • Ikastunitatearen helburuen eta lan-egitasmoaren aurkezpena. (6. or.)

A ATAZA: ESKOLA TXIKIA

- Erreportaje bateko elkarriketatu bakoitza zeri buruz ari den ateratzea.
- Erreportaje bateko elkarriketa batzuetatik hainbat xehetasun ateratzea.
- Eskolako oroitzapenen berri ematea elkarri.
- Irratiko elkarriketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko.
- Hitz gakoetan oinarrituta, irratiko elkarriketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko.

(8. or.)

ENTZ/MINTZ

MATERIAL OSAGARRIAK

A) OHARRAK

- Eskolako hainbat ohar identifikatu eta bertatik informazio egokia ateratzea.

(33. or.)

IRAK

B ATAZA: LITXARRERORIK EZ ESKOLAN!

- Testua gainetik irakurtzea, arauak sailkatzeko.
- Litxarreriak jateko ohiturei buruz jardutean, gaztelaniazko hitzak euskarazko diskurtsoan txertatzeko estrategiak erabiltzea.
- Entzungo denaren transkripzio-zati batetik testuingurua ateratzea.
- Elkarreaginean, irratian egindako hainbat elkarriketaren xehetasunak jasotzea.

(17. or.)

IRAK/MINTZ/ENTZ

B) ESKOLARA, ZERTARAKO?

- Artikulua gainetik irakurtzea, informazio egokia non dagoen aurkitzeko.
- Informazio xehea ateratzea.
- Lexikoa testuingurutik ateratzea.

(36. or.)

IRAK/ENTZ/MINTZ

C ATAZA: TXIKIAK ESKOLAN

- Irakurri aurretik, irakurriko denaren aurreikuspena egitea.
- Irakurketa azkarra egitea, aurreikuspena baieztatzeko.
- Irakurketa xehea egitea, testuko ideia nagusiak atzemateko.
- Irratiko elkarriketa bateko ideia nagusiak eta xeheak bereiztea.
- Hainbat gairen inguruan iritzia ematea.

(26. or.)

IRAK/MINTZ/ENTZ

AUTOEBALUAZIO-ORRIA

(40. or.)

ESKOLA TXIKIA

Eskola eta bere ingurua izango dugu unitate honetan jarduteko aitzakia. Eskolan ematen ditugun urteak ez dira gutxi izaten, eta modu eta mota askotako bizipenak bizi izaten ditugu bertan. Gainera, haur- edo gazte-denboran amaitzen ez direnak, guraso izaten garenean, berriz itzultzen baikara eskolara, seme-ala-ben bidez. Horixe jorratuko dugu ataza honetan. Lehendabizi gure gazte-garaiko eskola gogoratuko dugu. Hortik abiatu, eta ordutik orain arte, hots, eskola guraso garen aldetik bizi dugun arte, zenbateraino aldatu diren hala ikasleak, nola eskola bera.

1

- "Bihotz ondoko sekretuak" filmetik harturiko pasarte baten transkripzioa duzue ondoren. Irakurri, eta erantzun:
 - Non gertatzen da elkarrizketa?
 - Nortzuk ari dira hizketan?
 - Zein garaitan gertatzen da elkarrizketa?
 - Zein oroitzapen ekartzen dizkizu pasarteak?
- Orain, ikus ezazue eszena osorik. Asmatu al duzu film-pasartearen transkripzioa irakurritakoan egin duzun aurreikuspena?
- Jarraian, Bertatik Bertara telebistako programan eskainitako erreportaje bat ikusiko duzu: "Garai bateko eskola txikia". Bertan hainbat pertsonak bere haur-garaiko eskolako esperientziaren berri emango digu. Bi aldiz ikusiko duzu.

- Lehenaldian, lotu argazkietako pertsonaiak beheko gai horiekin. Pertsonaia bakoitzak horietako bat aipatu du. Lasai, dena ez baduzu ulertzen! Nahikoa duzu ondo lotzearekin.

Gaia	Nork	Xehetasunak
Ikasgaiak		
Zenbatero eskola		
Jangela		
Eskolako hizkuntza		
Eraikina		
Txangoak		

- Gaiaz gainera, beste xehetasunen bat ere ulertuko zenuen, ezta? Gogoan baduzu, idatz ezazu goiko laukian. Berdin da zalantzan baldin bazaude ere, idatzi.
- Ikusi berriz bideo-pasartea, eta saiatu laukian jaso duzuna egiaztatzen eta pertsona bakoitzari buruz beste xehetasunen bat jasotzen.
- Mintzatu zure ikaskideekin jaso dituzun xehetasunei buruz, eta osatu zuk jaso duzun informazioa. Baita zalantzazko informazioa ere.

- Orain, har ezazue denon artean duzuen informazio guztia. Informazio horretako hainbat puntutan ziur egongo zarete, baina izango dituzue zalantza batzuk. Azpimarra ezazue zalantzazko informazioa.
- Adierazi ikaskideei zein den zuen taldean dituzuen zalantzak, ea laguntzen diozuen elkarri. Denon artean ezin baduzue dena argitu, zalantzak arbelean jasoko ditugu.
- Azken aldiz ikusiko duzue bideo-pasartea. Saiatu arbelean jasotako puntuak argitzen.

2

- Har ezazu ikaskideak emango dizun argazkia. Zein da bera?
- Ondoren, irratiko inkesta bat entzungo duzu. Bertan ikastetxe bateko haurrek kontatzen dute ikasgelako arbelera ateratzea gustuko duten ala ez. Jaso itzazu haurren erantzunak, X bat jarrita dagokion laukian.

	BAI	EZ
1. ikaslea		
2. ikaslea		
3. ikaslea		

- Asko aldatu al da arbelera ateratzeari buruzko jarrera zuen haur-garaietatik gaur egunera?

- Ikusi dugu gure seme-alabek zer-nolako bizipenak dituzten, arbelera ateratzen direnean. Dena den, eskolak hainbat eta hainbat bizipen eta oroitzapen uzten dizkigu, batzuk onak eta beste batzuk ez hain onak.

- Gogora ezazu zure haurtzaroko eskola, eta, gogoratzen duzunarekin, idatzi oharrak puntu bakoitzaren ondoan.

ZURE HAURTZAROKO ESKOLA

Noiztik noiz arte: _____

Non: _____

Eskola

- Handia / txikia
- Herritik urrun / gertu
- Nolako gelak?
- Kirol-instalazioak
- Jangela
- Uniformea

Ikaskideak:

- Izenak eta ezizenak
- Nortzuk ziren azkarrenak, bihurrienak, ...
- Zure lagunik onenak
- Orain zer dakizun haiei buruz

Irakasleak:

- Argazkikoa nor den, zer irakasten zuen, ...
- Gustuko irakasleak, gaiztoak, maisu-maistra onak, ...

Gaiak:

- Gustukoak / ez gustukoak
- Zailak / errazak
- Kateak bai / ez. Zertan?

Oroitzapenik onenak:

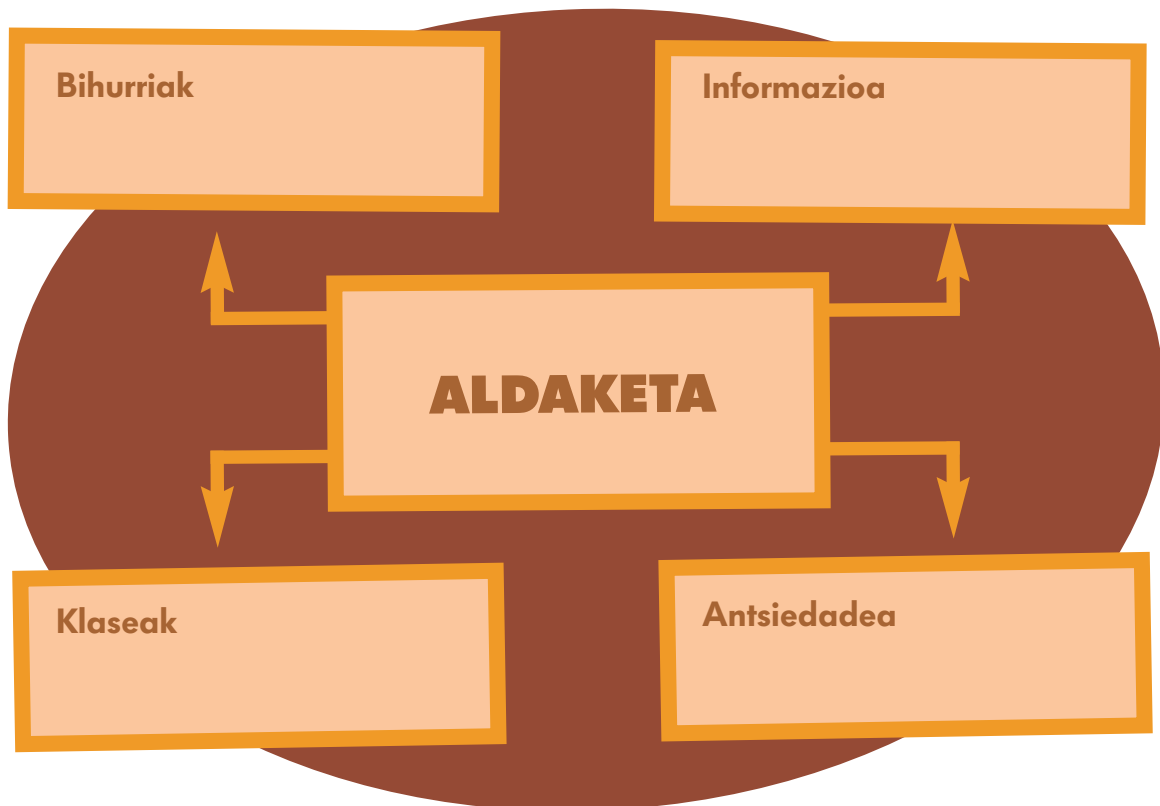
Oroitzapenik txarrenak:

- Hitz egin ezazue zuen eskolako garaiaz. Baliatu, horretarako, idatzi dituzuen oharra eta argazkia.
- Zein gailentzen dira zuen artean: oroitzapen onak ala ez hain onak?
- Haurren hizkuntza entzun dugu. Ume hauek, behintzat, hainbat akats egin dituzte. Orain, pare bat aztertuko ditugu. Ea denon artean zuzentzen dizkiezuen!
 - Askotan eskatzen diot andereñori arbelera ateratzea.
 - Andereñoak esaten dio ume horri arbelera ateratzea.
 - Zeren eta, igual, bestean ateratzen da ondo eragiketa, baina zuk txarto daukazu eta beldurra daukazu esatea.
 - Pertsona batek ikasten duela gehienetan.
 - Orduan nahiago dut hau, ateratzen zarela eta esaten dizu andereñoak.
 - Jakiteko nola den interaktiboa frogatzen dugu eta gero hoberena edo hobeago erabiltzen dugula, ba, hori hartzen da.
 - Lehenengo egunak dira arbela hori erabiltzen duela.
- Jaso hemen arauak. Horrela, bada, denon artean ateratako arauak jaso behar dituzue, hots, noiz eta nola erabili -t(z)ea / -t(z)eko eta -(e)la / -(e)na.

Arauak		
noiz	-T(Z)EA	-T(Z)EKO
	-(E)LA	-(E)N(A)
nola		

3

- Irakur itzazue ondorengo eskeman dituzuen hitzak. Horiek dira entzungo duzuen pasarteko hitzik inportanteenetakoak. Horiek irakurrita, esango al zenukete zeri buruz hitz egingo duten? Saiatu ahalik eta zehatzenak izaten.
- Entzun Euskadi Irratiko Lauretan Babel saioko elkarrizketa, eta jaso zer dioten adituek hitz horietako bakoitzari buruz. Ez jaso den-dena, ezinezkoa da eta. Hitzak bakarrik jaso: zure ustez, garrantzizkoak diren hitzak eta gero informazioa gogoratzen lagunduko dizutenak.

13

- Jaso dituzuen hitz horiek erabili, puntu bakoitzari buruz gogoratzen duzuen guztia elkarri kontatzeko. Begiratu arbelari, eta esan zein taldek asmatu duen gehien.
- Hitz egin taldean honako puntu hauei buruz:
 - Nork gogoratu du ondoen irratian entzundakoa?
 - Ba al dago alderik berak jasotako hitz inportanteen eta besteenen artean?
 - Zer iruditzen zaizue teknika hau?

- Azkenik, zeuen buruari behin baino gehiagotan egingo zenioten galderaz jardungo dugu denok:
 - Nor bizi da hobeto: gu, haurrak ginenean, edo gaur egungo haurrak?

- Jar itzazue euskaraz esaldi hauek, esango zenuketen bezala.
 - Creo que el/la niñ@ de ahora tiene algo que no tenía el/la niñ@ de antes.
 - ¿Estáis diciendo que antes eran más movid@s o travies@s?
 - Hoy en día escuchamos muchas veces que l@s niñ@s son hiperactiv@s.
 - Creo que antes no se hacían estadísticas.
 - Siempre hay niñ@s que el cambio les produce preocupación.

- Idatz ezazue esaldi bat aipatu dugun egitura horietako bakoitzarekin. Idatzi lehendabizi euskaraz, eta, ondoren, jarri gaztelaniaz.

4

Ikusi dugu zenbat aldatu diren haurrak garai batetik hona. Baina, ez haurrak bakarrik, bizitza osoa aldatu da, eta, noski, eskolak ezin gelditu alde batera. Ikus dezagun nola aldatu zaigun eskola.

- Zein izango dira, zuen ustez, datozen urteetan eskolak izango dituen aldaketa nagusiak?
- Irakur ezazue Alemaniari buruzko ondorengo artikulua. Norbaitek asmatu al du aurreko galderaren erantzuna?

**Alemaniako
umek ordena-
gailua eraman
beharko dute
eskolara**

Alemaniako

Gobernuak oso serio hartu du teknologia berriak zabaltzeko premia. Horrela, bada, jakinarazi du Alemaniako ume guztiak eskuko ordenagailu bana izan beharko dutela 2006. urtea baino lehen. Interneten garrantziaz jabeturik, Schroeder-en Gobernuak erabat informatizatu nahi du Alemaniako eskola publikoa. Edelgard Bulmahn Hezkuntza ministroak esan duenez, datorren urtea amaitu baino lehen ikastetxe publiko guztiak izango dute Interneten sartzeko modua eta sei urte barru haur guztiak ordenagailua eraman beharko dute eskolara. Teknologia berrien aldeko apustua ez da merkea izango, ez horixe: zazpi bilioi pezeta kostako da

- Eskola nola aldatuko den aurreratzen du artikuluak. Baina zein-nolako aldaketak izan ditu gure haur-tzarotik hona? Zerrenda itzazu beste bizpahiru aldaketa; zure ustez, garrantzizkoak direnak.

ALDAKETAK	HITZ GAKOAK
Adibidez: Gure garaian irakaslea jaun eta jabe izaten zen. Denok beldurra izaten genion. Gaur egun, berriz, bat gehiago da klasean, ikasleen laguntzailea.	Zigorra

- Mintzatu talde txikian.
- Zerrendatu duzuen aldaketa bakoitzeko idatz ezazue hitz bat eskuineko zutabean, aldaketa hori zuen ustez ongien irudikatuko duena. Hitz horrek, gero, aldaketa horri buruz esandakoa gogoratzeko balio behar dizue.
- Orain, zuetako batek taldean hitz egindakoren berri emango du. Horretarako, ezkerreko zutabea estali egin behar du, eta eskuinekoaz bakarrik baliatu.
- Beste taldeena entzuten duzunean, berriz, saia zaitez aldaketa hori irudikatzeko hitza aukeratzen.

LITXARRERORIK EZ ESKOLAN!

Eskolak ere bere arauak ditu, bai hurrek, bai gurasoek bete beharrekoak. Atal honetan, horrelako zenbait arau irakurtzeko aukera izango dugu, haurrak, gurasoak eta eskola lotuko dituztenak. Konturako garenez, arau horietako batzuk litxarreriekin lotutakoak izango dira. Litxarrerien mundua arazo bihurtu den seinale! Honek, alde batetik, aitzakia emango digu ohar hauek zein hizkuntzatan irakurtzen ditugun gogoeta egiteko –material osagarrien bidez egingo dugu– eta, beste alde batetik, ataza honetako gaiaz jarduteko: litxarreriez, alegia.

17

1

- Begiratu ondoko araudi honi. Nongoa izango da: ikastetxe handi batekoa ala txiki batekoa? Non egongo da ikastetxe hori: hiri edo herri handi batean ala txiki batean?

ARAUDIA

1. Urtero bezala, haurrak autoz ekartzen dituzuen gurasoei gogoratzen dizuegu saiatu behar duzuela **ZEBRA-BIDETIK GORA EZ PASATZEN AUTOZ eta AUTOBUSETAKO APARKALEKUAN EZ SARTZEN**. Horrela, bada, sartzen zaretenean, lehenbailehen atera, autobusen joan-etorria ez oztopatzeko. Kontuan izan, ordu berean autobusak sartzen eta irteten direla eta, askotan, maniobra egin ezinean ibiltzen direla.
2. Txikiek espaloitik buelta eman behar dute, Haur Hezkuntzako eraikuntzara joateko; beraz, ez dezatela apartekalekua zeharkatu.
3. Edozein egunetan, seme-alabak ikastetxetik kanpora atera nahi badituzue, **ESKA EZAZUE BAIMENA BETI**, tutorearekin hitz eginda. Eta, mesedez, seme-alabaren huts egiteak edo faltak arrazoitzeko ohitura hartu, zuek izenpetutako txartel baten bitartez.
4. Gogoratu lehenbailehen eman behar diguzuela haurraren izena, baldin eta 2000. urtean jaioa bada eta 2002. urteko irailean Lizeoan 2 urtekoen mailan hasia nahi baduzue. Ohar hau garrantzi handikoa da, guraso batzuek ahaztu, eta, ondorioz, epez kanpo eman baitute izena. Gaur egungo arauen arabera, kanpoan geldituko lirateke.
5. Beste eskola batean egon, eta **DBH**-ko edota Batxilergoko ikasketak Lizeoan 2002/03 ikasturtean egiten hasia baldin baduzue, orain deitu eta eman dezakezue beraien izena.
6. Kirol-lehiaketetan Lizeoko txandala erabili behar dute Lizeoko taldeetan parte hartzen duten guztiek. Mesedez, emaitza gaitz honi merezi duen garrantzia. Txandala berritu dugu, eta ez dago, beraz, ez erabiltzeko arrazoirik.
7. Ohar berezia: haurra ikastolara ez bidali patrika gozokiz edo beste litxarreriaz beterik dituela. Etxean zuek ikusi; ikastolan ez dute horren beharrik.
8. Urtebetetzea ospatzeko, berriz, lagunei emateko **GAUZA BAKAR BAT** ekar dezatela -eta ez poltsakada bat-. **ARRATSALDEAN BANATUKO DIRA** umeak ekarritakoak. Andereñoak ez du gauza bat baino gehiagorik banatuko.
9. Halaber, ez dira onartuko ikasle txikiak autobus batetik bestera aldatzea, urtebetetzea ospatzeko meriendak direla eta. Horretarako bi arrazoi daude: batetik, gehiegizko haur-kopurua legez kontrakoa bihurtzen da eta, bestetik, itsusia da autobusean bertan gonbidatu gabeko beste lagun batzuen aurrean oparitxoak ematea.
10. Oroitu **AUTOBUSETAKO AZKEN ORDUKO ALDAKETAK** Amparori adierazi behar dizkiozuela, autobus berezia antolatu behar dugun jakin dezagun.
11. **PATRIKAKO TELEFONOEI BURUZ**. Lizeoan ez da eskuko telefonorik (mobilik) onartuko. Ondorioz, jaso egingo dira, erabilerak dituen ondorio kaltegarriengatik. Behar izanez gero, deitzeko, badute telefono arrunta eskura.
12. **MOTORREZ DATOZEN IKASLEEI BURUZ**:
 - Hasteko, esan behar dizuegu **ARRISKU HANDIA** hartzen dutela, batzuk nola dabilzan ikusi ondoren. Mesedez, hitz egin seme-alabekin honetaz. Eta Lizeoaren barruan, ikastetxetik ateratzerakoan, **POLIKIAGO** ibil daitezela. **KONTUAN HARTU, ARREN, PUNTU HAU BEREZIKI**.
 - Ikasle batzuei debekatu egingo diegu motorrez etortzea, baldin eta araua errespetatzen ez badute.
13. Jakin beharreko bi ohar:
 - Ikastetxeak egiten duen ikasleen aseguru-poliza ez da ibilgailu mekanikoetan -bizikletan, motorrean...- izandako ezbeharrez arduratzen; eskola-aseguruek ez dute arrisku hau estaltzen.
 - **LIZEOKO ORDUTEGIAN EZIN DUTE MOTORRA EDO BIZIKLETA ERABILI**; adibidez, kanpora joateko jolas-orduan.

- Testua irakurri egin behar duzu. Irakurri gainera, behar duzun informazioa arau horiek multzo hauetan sailkatzeko besterik ez da eta.

1.- Garraioak:

2.- Litxarrerriak:

3.- Besterik:

- Hitz egin arau horien nolakoaz, eta zuen iritzia eman. Horretarako, erabili ondoko hiru hitz hauek:

Lasaia / normala / zorrotza (araudia)

2

Ez da harritzekoa horrelako oharrak jasotzea, haurrak beti izan dira-eta litxarrerriak. Zuek ere halakoak izango zineten; zuen gurasoei galdetu behar, bestela. Gozoa non, haurra han.

- Ikus ezazue "Corina, Corina" filmeko bideo-pasarte hau. Bertan hainbat haur ageri zaizkigu. Adierazi argazkian hauetatik nor den gozozalea eta nor ez.
- Ondoko fitxetako galderak aitzakia, gai horri buruz hitz egin behar duzue. Irakasleak esango dizue zein fitxa jorratu.

A fitxa

1. Zuen eskolan ba al dago horrelako araudirik? Zuen ikastetxetik jaso izan al duzue antzeko oharrik? Zer zioten ohar horiek?
2. Zer iruditzen zaizu araudi hori?
3. Zer eramaten dute zuen seme-alabek urtemugetan ikastetxera?
4. Eta bestelako egunetan, eramaten al dute horrelakorik? Zer? Noiz jateko: atsedenaldira, eskolan bazkaldu ondoren...?

B fitxa

1. Litxarrerria asko jaten al dituzte zuen seme-alabek? Gozozaleak al dira?
2. Zein dira zuen seme-alaben litxarrerriarik gustukoenak?
3. Mugarik jartzen al diezu, hainbeste jan ez ditzaten? Zein?
4. Zenbat diru gastatzen dute horretan? Nondik ateratzen dute dirua?

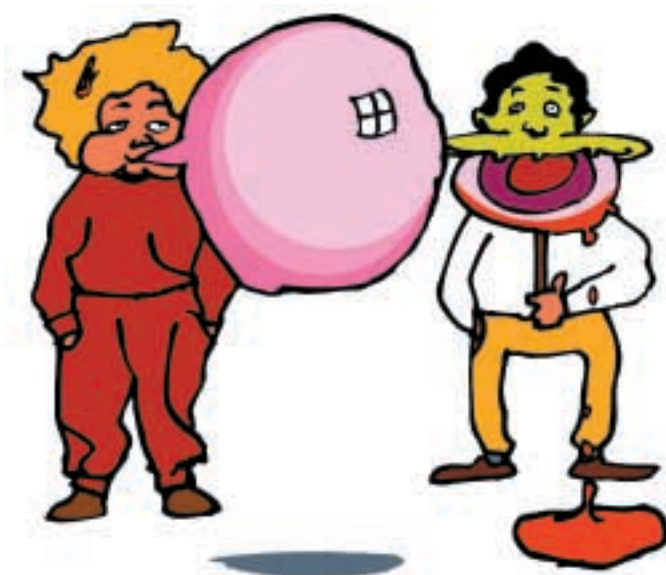
C fitxa

1. Litxarrerriarik gustatzen al zaizue zuei? Zein?
2. Erosten al duzue? Noiz? Zergatik?
3. Txikitari litxarrerriak al zineten? Zein zenituzten gustukoenak?
4. Zenbat balio zuten? Nondik ateratzen zenuten dirua?

- Hemen duzue fitxa bakoitzaren puntu bakoitzerako hitz bat. Esaldi batean laburbildu behar duzue puntu horri buruz taldean esandakoa.

A FITXA**Oharrak:****Iritzia:****Urtemuga:****Egun arruntak:****B FITXA****Gozozaleak:****Litxarrerria:****Mugak:****Dirua:****C FITXA:****Litxarrerriak:****Erosi:****Txikitan:****Dirua:**

- Taldean hitz egindakoren laburpena prestatu duzue. Ideiak argitu ondoren, horren berri eman klaseari. Gorde orain esaldiak, ezin dituzue eta irakurri.
- Beste taldeen laburpenak entzuten ari zaren bitartean, berriz, osa itzazu beste fitxak.
- Nork bere taldetxoan, besteen fitxan jasotakoaz mintzatu, eta adierazi zuek ere egoera horretan zaudeten edo bat zatozten iritzi horiekin.

3

- Zuen seme-alabek ere gustuko izango dituzte litxarreriak, ezta? Adierazi zein dituzten gustukoen.
- Jarraian, irakur ezazu Nocilla iragarkiaren transkripzio-zati hau, eta galderei erantzun, zuk uste duzunaren arabera.

- Aizu!
 - Zer?
 - Bazatoz?
 - Oraindik ez. Merienda ematen ari zait.
 - Ume mooka! Ez al daki kanpoan jaten?
 - Titia hartzen egongo da.

1. Neskak ala mutilak dira protagonistak?
2. Non daude: eskolan, etxean, kalean, batzuk etxean eta besteak kalean, ...?
3. Zer-nolako harremana duten euren artean?
4. Zenbat urte inguru izango dituzte?
5. Nora doaz?
6. Zein da taldearen jarrera?

- Adierazi klaseko lagunei zuek zer uste duzun.
- Hitz egin zuen artean ondoko puntu havei buruz:

1. Norentzat egin dago iragarki hau: adina, sexua, ...? Eman arrazoiak.
2. Zer iradokitzen du iragarki honek: arrakasta, neskak, ...? Eman arrazoiak.
3. Gogoan al dituzue horrelako produktuak eskaintzen dituzten iragarki gehiago? Saiatu gogoratzen, eta, besteak ez baldin badute ezagutzen, azaldu labur-labur zertan den iragarki hori.
4. Ikusi dugun bezala, gizarte-talde honentzat iragarki mordo egiten da. Hau besteak bezalakoa al da, edo, zuen ustez, ba al du zerbait berezirik?

4

- Badirudi litxarreriararen mundu hau asko zabaltu dela. Zenbatu herrian edo auzoan dauden litxarreria-dendak, hitz egin zuen artean horretaz, eta adierazi, gogoratzen bazarete, noiz zabaltu diren.
- Litxarrerien mundu hau zenbat hedatu den, edo hedatzen ari den jakiteko, entzun ezazu ondoren irratiko berri hau. Eman itzazue zuen iritzia labur-labur horko datu nagusien gainean.
- Irratiko elkarrizketa bat entzungo duzu. Adi egon, eta jaso fitxa honetan puntu bakoitzean esaten dutena, ohar laburren bidez. Baliteke zure elkarrizketatuak guztiei ez erantzutea. Egon lasai.

23

1. Zer erosten dute helduek litxarreria-dendatan?
2. Zein da gehien saltzen den produktua denda honetan?
3. Zein da litxarreriarik merkeena? Zenbatean?
4. Azukrerik gabeko produkturik saltzen al da?
5. Lehen baino gehiago ala gutxiago saltzen da orain?
6. Zein ohitura daude umeen urtebetetzeetan?

- Txupa-txusa**
Askotariko zorroa
Urtebetetzea
Gozoa
Opildegia
Patatak
Gusanitoak
Gerezia
Masusta

- Buru ona al duzu? Guztiak identifikatu al dituzu? Hartu orain transkripzioa, eta egiaztatu. Arestian ez baldin baduzu lortu euskarazko hitzak eta gaztelaniazkoak identifikatzea, ea, orain, testuinguruaren bidez, lortzen duzun.
- Jar zaitezte elkarrekin elkarriketa desberdinak entzuten ari zareten ikaskideak. Aurki itzazue transkripzioetan gaztelaniaz esan dituzten hitz horiek, eta hitz egin hurrengo puntuei buruz.
 - Hitza gaztelaniaz den bezalaxe esan dute edo zertxobait aldatu al diote? Aldatu baldin badiote, zer?
 - Eta zuek nola egiten duzue horrelako kasuetan?
- Euskaratu honako esaldi hauek:
 - Ahora mismo, ¿hay alguien en la tienda comprando caramelos?
 - ¿Tenéis en la tienda caramelos que se pueden comprar con 1 peseta?
 - Cuando yo empecé, ya había cosas de 1 peseta.

- ¿Tenéis chupa-chuses sin azúcar?
 - Si, ya tenemos.
 - A veces parece que en vez de caramelos son pastillas.
 - Pero, ¿esos tienen algo para comer?
 - Todavía hay un trozo de regaliz por una peseta.
 - En Euskal Herria hay quien hace caramelos.
- Jarri elkarrekin elkarriketa desberdinak entzun dituzuenak, aurkitu esaldi horiek transkripzioetan eta alderatu zuen itzulpenak eta transkripzioetakoak. Mintzatu puntu hauetaz:
 - Berdin itzuli al dituzue?
 - Ba al dago esaldi guztietan azaltzen den partikularen bat? Zein?
 - Zuek ere jarri al duzue zuen itzulpenetan?
 - Zer esan nahi du partikula horrek?

TXIKIAK ESKOLAN

Haurrek eskolara joan behar dute, helduek lanera bezalaxe. Gaur egun, behintzat, hala da. Baina eskolan gero eta gazteago hasteko joera dagoenez, haur askori ez zaie batere erraza egiten eskolan hastea. Horren guztiaren inguruan arituko gara ondoren.

1

- Artikulu bat irakurriko duzu: A edo B. Irakasleak esango dizu zein. Irakurtzen hasi aurretik, ordea, bertako hiztegia landuko dugu. Horrela, errazago irakurriko dugu.

Bizileku
Gogoko izan
Bular
Hautzaindegi
Sustatu
Hazi
Hezi
Argudio
Azaldu
Garrantzitsu
Ezinbesteko
Bat etorri
Gizartea
Arauak
Mintzatu
Ildo berean

Estar de acuerdo
Explicar
En la misma línea
Educar
Norma
Lugar en el que se vive
Promover
Imprescindible
Guardería
Hablar
Pecho
Gustar
Crecer
Importante
Argumento
Sociedad

Eskolatu
Aditu
Beharrezkoa
Lagungarri
Onuragarri
Ordezkarri
Probetxugarri
Ardura
Baldintza
Finkatu
Hezigarri
Aburu
Mahai-inguru
Gaixotasun
Urritasun

Provechoso
Enfermedad
Fijar
Opinión
Obligar
Escasez
Necesario
Educable
Experto
Representante
Responsabilidad
Que ayuda
Condición
Escolarizar
Mesa redonda

- Hemen dituzue irakurriko dituzuen artikuluen izenburuak:

a) "Eskola esklaboak sortzeko da"

b) "Komenigarria da hiru urte arteko haurrak eskolatzea"

- Hartu irakasleak esaten dizuena, eta irakurri izenburua. Pentsatu pixka batean, eta aurreikusi, zure ustez, artikulua horretako hiru ideia.

1. _____
2. _____
3. _____

- Orain, zure aurreikuspen berbera egin duten ikaskideekin elkartu, eta egin dituzuen aurreikuspenez hitz egin: zuen ustez, zein diren irakurriko dituzuen ideiak, zergatik uste duzuen hori... Osatu zerrenda denek ekarpenekin.
- Aurkeztu zure ikaskideari egin dituzuen aurreikuspenak. Berak ere emango dizu haiek egindakoen berri. Jaso itzazu lauki honetan.

- Har ezazue, berriz, hasieran landu dugun hiztegia. Gogoratu lehen ez dugula zuzendu, eta seguru zalantza bat baino gehiago izan duzuela! Beraz, har ezazu orain irakurri behar duzun testua, eta bilatu hitz horiek. Ea testuinguruak laguntzen dizun zalantzak argitzen!
- Landu ditugun hitz horietako bat baino gehiago dira -tegi, -garri edota -tasun atzizkiez osatzen direnak. Jaso itzazue bi testuetatik horrelakoak.
- Jarriko al zenituzkete gehiago? Gogoratu batzuk, eta erantsi zerrenda horri.
- Atzizki horiek ere badute esanahia. Dena den, atzizki batek esanahi bat baino gehiago izan ditzake. Hona hemen hiru atzizki havenak. Lotu atzizkiak eta esanahiak. Horretarako, begiratu zuen zerrenda.

-TASUN	• Gaztelaniazko "digno de" adierazteko • Kualitate abstraktua adierazten du. • Posibilitatea adierazten du. • Tokia adierazten du. • Zerbaiten sortarazlea.
-GARRI	
-TEGI	

2

- Orain bai, orain irakurri artikulua. Begiratu ea bertan azaltzen diren zure ikaskideek egindako aurreikuspenak. Azaltzen baldin badira, jarri gurutze bat.
- Artikulua behin irakurri duzunez gero, badakizu gutxi gorabehera zer dioen. Dena den, orain berriz irakurri arreta handiagoz, zure ikaskideek aurreikusi ez, baina, zure ustez, garrantzitsuak diren ideiak azpimarratzeko.
- Gero, artikulua berri eman behar diozu zure ikaskideari. Horretarako, erabili, alde batetik, bere taldekoek aurreikusi dituzten ideiak eta, bestetik, aurreikusi ez dituztenak eta zuk azpimarratu dituzunak.

3

- Ikusi eskola-hasierako lehen egunei buruzko telebistako erreportaje bat.
- Zuen seme-alabek ere izango zuten lehen eguna, ezta? Nolakoa izan zen? Gogoratu une batean, eta hitz egin horren gainean.
- Irratsaio bat entzungo duzu orain. Bertan, aditu batek haurra eskolan hasteari buruz hitz egingo digu. Ondoren dituzu esango dituen hainbat ideia, bost multzotan banatuta. Entzun, eta bereizi multzo horietako bakoitzetik zein den ideia nagusia, inportanteena.

1.

- Haurra ez da erabat triste edo pozik izaten, momentuak izaten dira.
 - Garai hau heltzean, helduak larritu egiten gara.
- Garrantzi handiko momentuak dira hauek, bai haurrarentzat, bai familiarentzat.
 - Haurrak presioa sentitzen du eskolara hastean.

2.

- Gaur egun, eskolako sarrera oso ondo egiten da.
- Haurrak soberan ditu hainbeste haur gela barruan.
- Haur bakoitza desberdina da, eta eskolara sartzea ere desberdin bizi du.
- Etxean utzi ditu haurrak berari seguritatea ematen zioten gauzak.
- Haurrak eskolara hastean galera, kaosa sentitzen ditu, abandonua.

3.

- Etxean haur bakarra denean, jolasten ikasten dute hartzaindegian.
- Ez dago esaterik, hartzaindegira joateagatik, eskolara hastean hobeto moldatuko direnik.
- Haurrak, eskolaratzen ditugunean, konturatzen dira zerbait bukatu dela eta zerbait berria hasi dela.
- Hartzaindegian egon diren haurrak ematen du ez duela gero arazorik izango eskolan.
- Oso momentu larriak pasatzen ditu haurrak.

4.

- Egokitze-prozesua luzea izaten da.
- Helduok presa izaten dugu, egokitzeari ematen diogu garrantzia.
- Bizi guztia pasatzen dugu egokitzen.
- Egunean egunekoa egin behar da.

5.

- Eskola hasitakoan, haurrari ez zaio galdetu behar eskolakoaz.
- Haurra eskolatik irtendakoan, munduan bera bakarrik balitz bezala jokatu behar da.
- Haurrari ez zaio esan behar ondo pasako duela.
- Eskolara hasitakoan, eman dezake haurrak garapenean atzerakada duela, baina hori sana da.
- Haurra eskolara hasitakoan, lasai jokatu behar dute gurasoek, eta berarekin gogoratu direla adierazi.
- Haurra eskolatik irtendakoan, kontatu behar zaio guk zer egin dugun egunean zehar.

- Jarraian, irakasleak emango dizu entzun berri duzun testuaren transkripzio-zati bat. Bertatik atzizki batzuk kendu ditugu: -(E)LA eta -(E)N(A). Ea behar den bezala jartzen dituzun.

- Ondoren, testu-zati hori entzungo duzu, zuzentzeko.

4

- Ataza honetan, bai artikuluetan, bai irratan, hainbat iritzi entzun ditugu. Ea gogoratzen dituzuen iritzi horietako batzuk! Zerrendatu hemen gogoratzen dituzuenak.
- Hor daukazu zerrenda, ezta? Bada, jarri B bat, ados baldin bazaude hor ageri den iritziarekin, eta E bat, ados ez baldin bazaude.
- Hitz egin zuen artean zertan zaudeten ados, eta zertan ez. Eztabaidatu zuen arteko desadostasunen gainean.

OHARRAK

Seme-alabak eskolan dituzuenok ohar bat baino gehiago jasoko duzue eskolatik, seguruenik; gehienak elebidun. Zein hizkuntzatan irakurtzen dituzu?

Zaila egiten al zaizu euskarazkoak ulertzea? Ondoren ikusiko duzun bezala, ez da hain zaila.

33

1

- Mintzatu honako galdera hauei buruz:
 1. Zein hizkuntzatan irakurtzen dituzu eskolako oharrak? Zergatik?
 2. Eskolako bileretan parte hartzen duzunean, zein hizkuntzatan egiten duzu? Zergatik?
- Zuri ere eskolatik hainbat ohar bidaliko dizkizute. Hauen antzekoak asko. Irakur itzazu, eta multzokatu ondorengo irizpidearen arabera: zertarako bidali dute gutun hori?

1. OHARRA

Garbitzaileen grebaren ondorioz ikastetxeen egoera salatzeko eta konponbide bat eskatzeko antolatu diren mobilizazioekin jarraituz, bihar asteartea kontzentrazio bat burutuko dugu Hezkuntza Sailak Donostiako Andia kalean duen delegazioaren aurrean, 10:00etatik 10:30era. Bertara joateko, goizeko 09:30eko autobusa hartuko dugu Atsegindegian. Deia zabaltzen dizuegu, ekintza honetan parte har dezazuen.

2. OHARRA

Datorren asteazkenean, urriaren 4an, GELAKO GURASOEN BILERA izango dugu arratsaldeko 20:00etan.

3. OHARRA

Datorren ostegunean, azaroak 30, 2-8 urteko gurasoentzat mahai-inguru bat antolatu dugu.

Gaia: Jolasa eta jostailuak

Ordua: Arratsaldeko 19:30ean, Kultur Etxean

Parte-hartzaileak: Lourdes Rodriguez (Donostiako OMIC) eta Begoña Oleaga (haur-psikologoa).

4. OHARRA

Guraso agurgarriak:

Bihar, ekainaren 7a, ez badu euririk egiten, mesedez, zuen haurrak goiko ikastolara eramatea eskatzen dizuegu, jaialdiko saioa egin behar dugulako.

ORDUA: 09:00-09:15 bitartean.

IRTEERA EGUNERO BEZALA IZANGO DA.

Besterik gabe, agur.

5. OHARRA

Gogorarazten dizuegu salgai daudela Ikastola Eguneko bazkarirako txartelak.

Erosteke azken eguna datorren asteazkena izango da.

6. OHARRA

Ohar honen bidez jakinarazten zaizue urriaren 13ra arte zabalik dagoela bekak eskatzeko epea. Inprimakiak jasotzeko, jo ezazue bulegora ohiko ordutegian.

7. OHARRA

2001/2002 ikasturteko jangelaren planifikazioa egin ahal izateko, ezinbesteko zaigu zerbitzu hau zenbat ikaslek erabiliko duten jakitea.

Zuen seme-alabak erabili behar badu, bete ezazu orritxo hau, eta eman lehenbailehen irakasleari.

Izen-abizenak	
Maila	
Egunero ez bada, zehaztu zein egunetan	

8. OHARRA

Datorren ostegunean, Ekainaren 7an, arratsaldeko 19:30etan, hitzaldi bat izango da ikastolan:

Hizlaria: Maite Urkia

Gaia: "Umeen ezaugarri psikologikoak"

9. OHARRA

Urtero bezala, Seaskako egutegiak salgai daude geletan. Salneurria 400 pezetatakoa da. Interesatuok bidal ezazue dirua lehenbailehen.

- Hona hemen oharretatik atera ditugun hainbat esaldi, ia ohar guztietan azaltzen direnak. Bi multzotan daude: A eta B. Jar itzazu gaztelaniaz irakasleak esango dizun multzokoak.

A ikaslea

1. Dei egiten dizuegu, ekintza honetan parte har dezazuen.
2. Datorren asteazkenean, azaroaren 8an, gelako gurasoen bilera egingo dugu arratsaldeko 20:00etan.
3. Interesatuok bidal ezazue dirua lehenbailehen.

B ikaslea

4. Ohar honen bidez jakinarazten zaizue urriaren 13ra arte zabalik dagoela bekak eskatzeko epea.
5. Jai polit horretan elkar ikusiko dugulakoan.
6. Guraso agurgarriak: Gelaburuen batzordetik, gutunean aipatzen den kalejiran parte hartzera gonbidatzen zaituztegu.

- Emaizkiozu taldeko beste bati gaztelaniara itzuli dituzun esaldi horiek. Gaztelaniazkoak bakarrik. Eta zuk euskaratu berak emango dizkizunak.
- Elkarrekin, topatu testu-zati horiek, eta ikusi zuen euskarazko testuaren eta jatorrizkoaren arteko aldeak. Argitu irakaslearekin izan dituzuen zailtasunak.

ESKOLARA, ZERTARAKO?

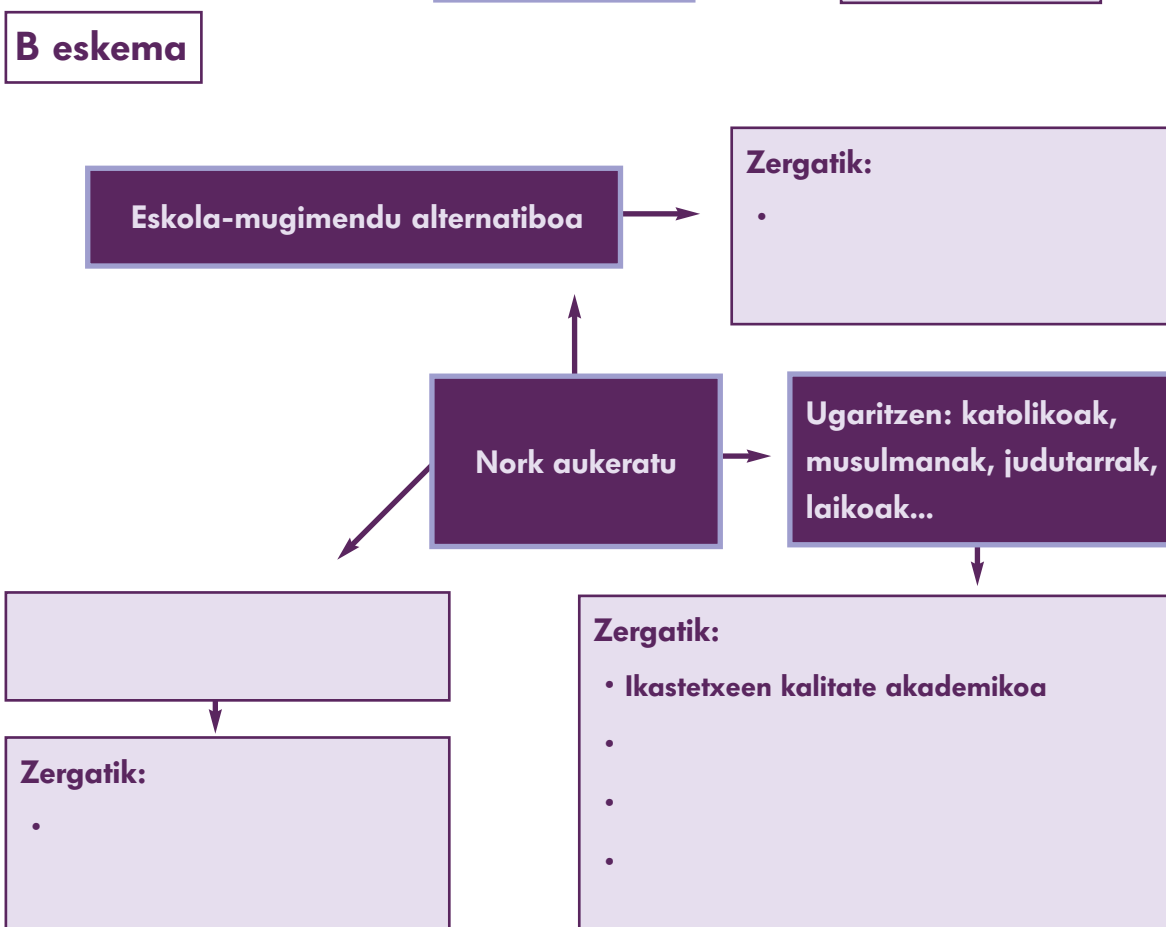
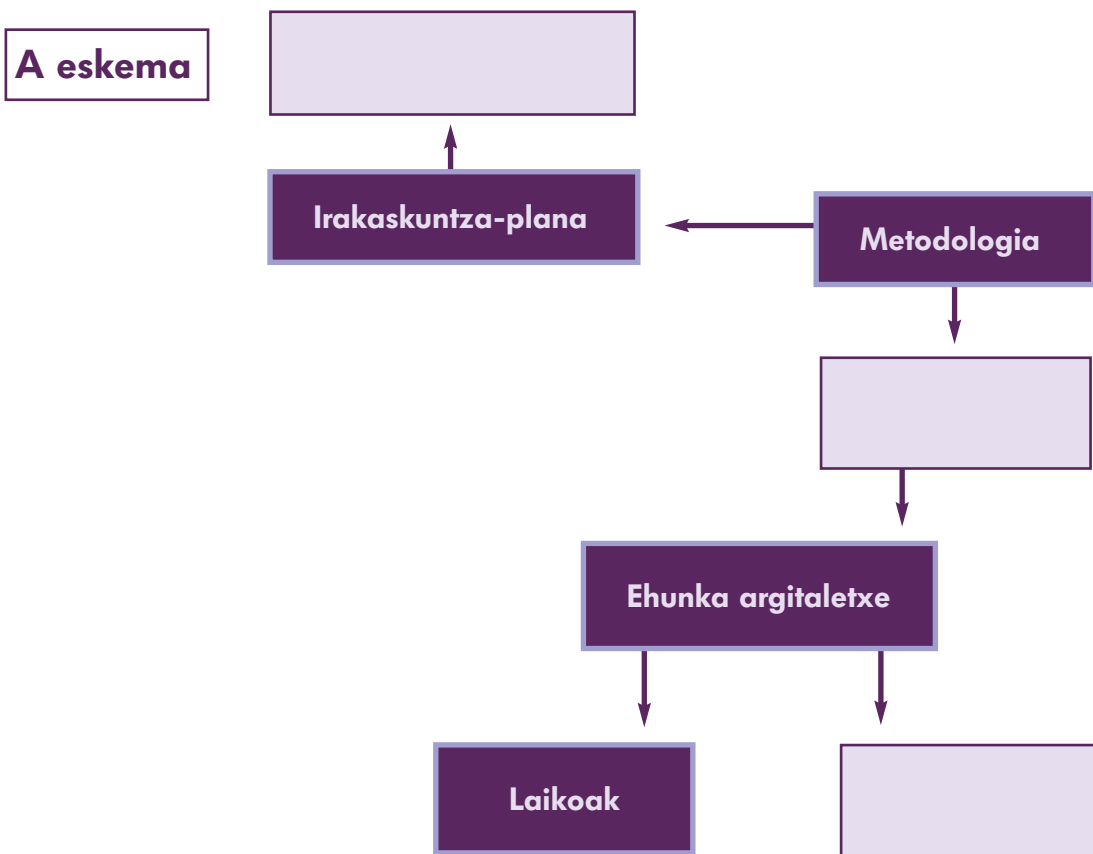
Ezagutzen al duzu inor seme-alabak eskolara bidaltzen ez dituenik?

Inoiz pentsatu al duzu seme-alabak etxean hezteaz zuk zeuk? Badirudi, poliki-poliki aukera hau indarra hartzen ari dela. Estatu Batuetan, esaterako, hainbat urte daramatzate aukera hau bultzatzen.

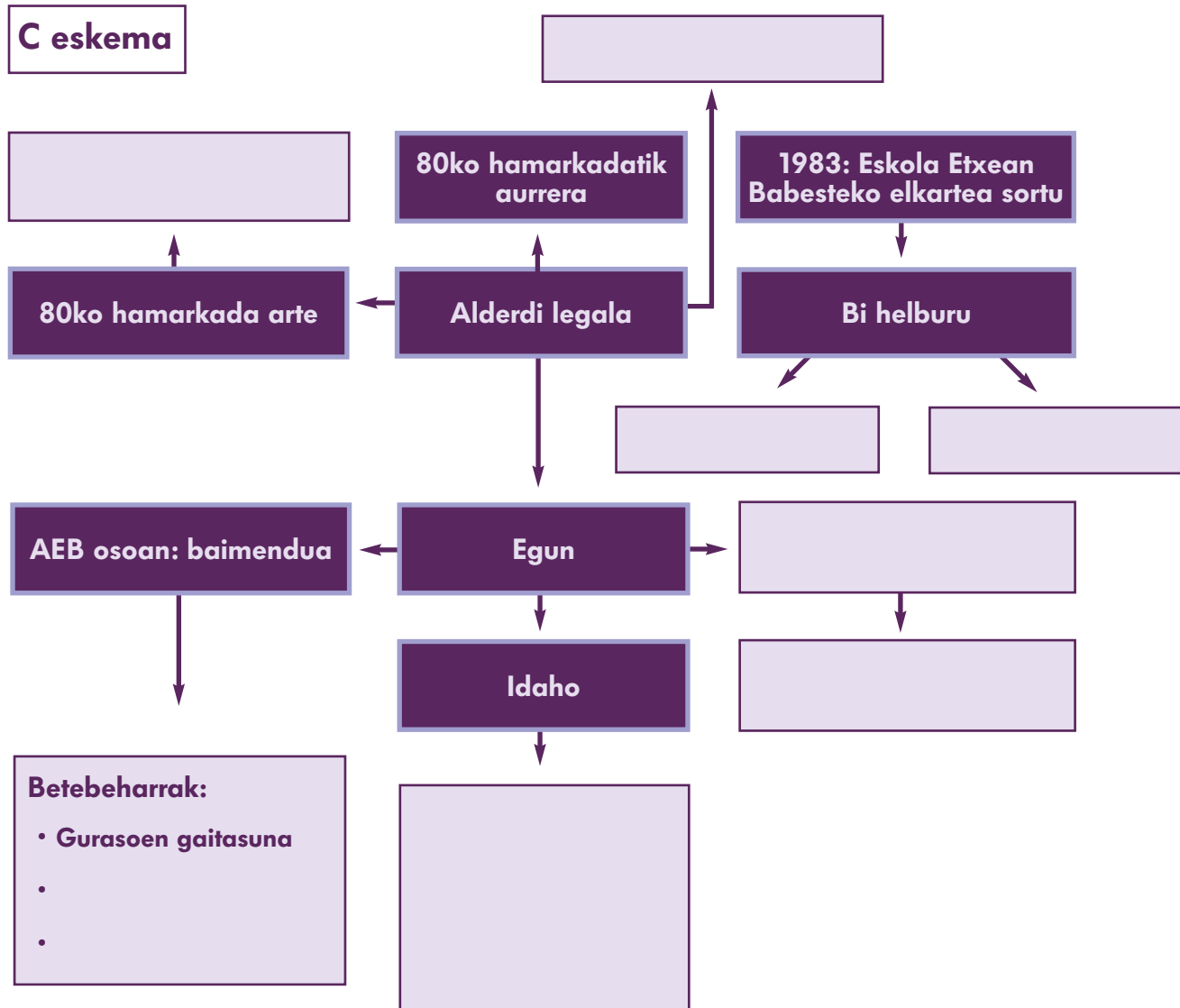

1

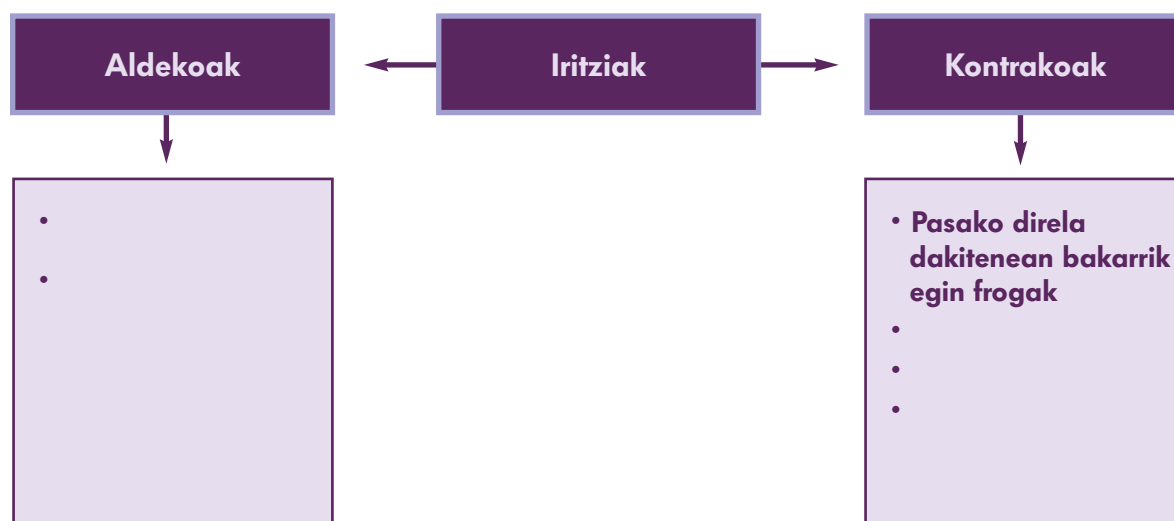
- Lehendabizi, bideo-pasarte bat ikusiko duzu. Ondoren, labur-labur, adierazi ea horrelako aukerarik inoiz burutik pasatu zaizuen zuen seme-alabentzat. Ez luzatu, artikuluan gaia sakonduko dugu eta.
- Begira ezazu ondo eskema hau. Ondoren, Estatu Batuei buruzko artikulua bat irakurri beharko duzu, baina eskema honek eskatzen dizun informazioa non dagoen identifikatu besterik ez duzu egin behar. Identifikatu eta azpimarratu. Hortaz, eskemak osatu behar dituzue, hau da, hutsik dauden laukiak bete.

C eskema

C eskema

2

- Irakur ezazu artikulua dagokizun zatia. Baliteke bertan ezagutzen ez duzun hitz bat baino gehiago egotea. Jaso itzazu lauki honetan, zure ustez, dagokion zutabea.

Artikuluak ulertzeko ezinbestekoa	Artikuluak ulertzeko ez da ezinbestekoa

- Eskuineko zutabekoak bakarrik landu behar dituzue, besteak ez dituzue-eta beharrezko. Begiratu ondo testuinguruari, eta idatzi, zuen ustez, zer esan nahi lezakeen hitz horrek. Saiatu guztietan aukera bat egiten. Berdin da asmatzen duzuen ala ez, kontua hipotesi bat egitea da.
- Irakur ezazue zatia, eta osatu eskema.
- Eskema eskuan, eman elkarri artikulua zuen zatiaren berri; horrela, artikulua osoaren berri izango duzue.
- Orain bai, orain begira ditzakezue lehen eskuineko zutabea jaso dituzuen hitzak. Zenbateraino asmatu duzue?

AUTOEBALUAZIO-ORRIA

1. Idatzi unitate honetan ikasi dituzun bost hitz edo esapide, eta, gero, idatz ezazu bakoitzarekin esaldi bat:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

2. Unitate honetan, eskolako oroitzapenen berri eman diogu elkarri. Gai izango al zinateke norbaiti oroitzapen horien berri emateko? Idatzi hemen nola egingo zenukeen. Ez dute zertan eskolakoak izan.

3. Irakur itzazu eskolatik jaso dituzun ohar batzuk euskaraz. Irakurri behin, eta idatzi zertarako idatzi duten idazki hori? Nahikoa izan al duzu behin irakurtzea?

4. Hartu egunkaria, eta aukeratu interesatzen zaizuen artikuluren bat. Irakurri izenburua eta azpi-izenburua, eta idatzi bost esaldi, zure ustez, artikuluan aipatuko dutena jasotzeko.

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____

5. Zure seme-alabei honako esaldi hauek entzun dizkiezu. Zein aholku emango zenizkieke zuzentzeko?

1. Dirudi Mikel ez dela txangora joango.
2. Irakasle berriari etorri zaigula ez diogu ezer ulertzen.
3. Nahiago dut etortzen dela andereñoa eta esaten digula zer egin behar dugun.

HABE

Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea

Eusko Jaurlaritzako erakunde autonomiaduna
Organismo Autónomo del Gobierno Vasco

Hernaniko udal-euskaltegia

ISBN 84-95827-09-3

9 788495 827098